5.Гуревич Р. С. Теорія і практика навчання в професійно-технічних закладах: монографія. Вінниця: ДОВ Вінниця, 2009. С. 310.

6.Зязюн І. А. Педагогічна майстерність: підручник. Київ: Вища школа, 2004. 422 с.

7.Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. Київ: Грамота, 2005. 448 с.

8.Ягупов В. В. Військова освіта України: історія, теорія, методологія, практика. Київ: Either Studio, 2020. С. 112.

9.Яковенко С. І. Психологічна підготовка особового складу до дій в екстремальних умовах. Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні науки. 2018. № 3 (14). С. 356–368.

References

1.Bohuslavskyi, V. V., & Bachynska, N. V. (2025). Otsinka suchasnykh navchalnykh planiv i prohram ta yikh adaptatsiia do ekstremalnykh umov u pidhotovtsi maibutnikh spivrobitnykiv sektoru bezpeky ta oborony [Assessment of modern curricula and programs and their adaptation to extreme conditions in the training of future security and defense sector employees]. Pedahohichna innovatyka: suchasnist ta perspektyvy, 186–191. https://doi.org/10.32782/ped-uzhnu/2025-8-31 [in Ukrainian].

2.Bohuslavskyi, V. V., Bachynska, N. V., & Anisimov, D. O. (2025). Praktychni trenuvannia ta symuliatsiini tekhnolohii u pidhotovtsi maibutnikh fakhivtsiv sektoru bezpeky ta oborony v ekstremalnykh umovakh [Practical training and simulation technologies in the preparation of future security and defense sector specialists in extreme conditions]. Naukovyi visnyk Pivdennoukrainskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni K. D. Ushynskoho, 2(151), 43–50. https://doi.org/10.24195/2617-6688-2025-2-7 [in Ukrainian].

3.Boiko, O. D. (2016). Psykholohichna pidhotovka do dii v ekstremalnykh umovakh: dosvid ATO [Psychological preparation for actions in extreme conditions: ATO experience]. Kyiv: NDTs HP ZSU [in Ukrainian].

4.Honcharenko, S. U. (1997). Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk [Ukrainian pedagogical dictionary]. Kyiv: Lybid [in Ukrainian].

5.Hurevych, R. S. (2009). Teoriia i praktyka navchannia v profesiino-tekhnichnykh zakladakh [Theory and practice of teaching in vocational schools]. Vinnytsia: DOV Vinnytsia [in Ukrainian].

6.Ziaziun, I. A. (2004). Pedahohichna maisternist [Pedagogical mastery]. Kyiv: Vyshcha shkola [in Ukrainian].

7.Kremen, V. H. (2005). Osvita i nauka v Ukraini – innovatsiini aspekty. Stratehiia. Realizatsiia. Rezultaty [Education and science in Ukraine – innovative aspects. Strategy. Implementation. Results]. Kyiv: Hramota [in Ukrainian].

8.Yahupov, V. V. (2020). Viiskova osvita Ukrainy: istoriia, teoriia, metodolohiia, praktyka [Military education of Ukraine: history, theory, methodology, practice]. Kyiv: Either Studio [in Ukrainian].

9.Yakovenko, S. I. (2018). Psykholohichna pidhotovka osobovoho skladu do dii v ekstremalnykh umovakh [Psychological preparation of personnel for actions in extreme conditions]. Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Seriia: Pedahohichni nauky, 3(14), 356–368 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції / Received 08.02.2026
Прийнята до друку / Accepted 17.02.2026
Опубліковано / Published 24.03.2026

DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2026.03(202).05

Бойченко А. В.,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри фізичного виховання та спортивного вдосконалення Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, м. Харків
https://orcid.org/0000-0002-3143-7008

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗВО: ІНТЕГРАЦІЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ ТА СПОРТИВНО-МАСОВОЇ РОБОТИ В ОСВІТНІЙ ПРОСТІР МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

У статті досліджено проблематику організації здоров'язбережувальної діяльності майбутніх педагогів у закладах вищої освіти (ЗВО) та обґрунтовано необхідність застосування системного підходу як методологічної основи інтеграції фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової діяльності в освітній процес. Проаналізовано науково-методичну літературу щодо формування здоров'язбережувальної компетентності студентів (студенток), зокрема когнітивного, мотиваційно-ціннісного та практичного аспектів, а також особливостей організації фізкультурно-оздоровчих заходів у ЗВО.

Пропонується інтегрована модель здоров'язбережувальної діяльності, що включає цільові, змістові, організаційно-процесуальні, мотиваційно-ціннісні та результативно-оцінювальні компоненти, і забезпечує узгоджене поєднання навчальної, виховної та позанавчальної активності здобувачів вищої освіти. Особлива увага приділяється практико-орієнтованим формам залучення студентів і студенток до організації фізкультурно-оздоровчих і спортивно-масових заходів, що сприяє формуванню професійних умінь, лідерських якостей, комунікативних компетенцій та соціальної відповідальності. Висвітлено перспективи подальших досліджень у напрямі розвитку комплексних моделей інтеграції здоров'язбережувальної діяльності, зокрема із застосуванням цифрових технологій та інноваційних підходів до фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи.

Ключові слова: *здоров'язбережувальні технології, компетентність, майбутні педагоги, педагогічні технології, професійна підготовка, системний підхід, спортивно-масова робота, фізкультурно-оздоровчі заходи*

Boichenko A. V. A Systemic Approach to Health-Preserving Activities in Higher Education: Integration of Physical Fitness and Sports-and-Recreational Activities into the Educational Environment of Future Teachers. *The article investigates the organization of health-preserving activities for future teachers in higher education institutions and emphasizes the necessity of a systems approach as a methodological basis for integrating physical fitness, wellness, and mass sports activities into the educational process. A review of scientific and methodological literature was conducted to analyze the formation of health-preserving competence among students, including cognitive, motivational-value, and practical aspects, as well as the organization of physical fitness, wellness, and sports activities. It was found that, despite numerous theoretical studies, practical implementation remains fragmented, and integration into professional training is insufficiently systematic, highlighting the need for a unified conceptual model.*

Research methods: analysis and synthesis, abstraction and conceptualization, generalization and systematization, idealization and pedagogical modeling, classification and comparison, induction and deduction. An integrated model of health-preserving activities was developed, comprising target, content, organizational-process, motivational-value, and result-evaluation components, ensuring coordinated educational, instructional, and extracurricular student activities. Particular attention is given to practice-oriented engagement in organizing physical fitness, wellness, and mass sports events, fostering professional skills, leadership, communicative competencies, and social responsibility.

The study identifies prospects for further research in developing comprehensive models for integrating health-preserving activities, including the application of digital technologies and innovative approaches to physical fitness and sports. It also underscores the importance of examining the effectiveness of motivational strategies for students, their impact on professional readiness, and improving mechanisms for systematic monitoring and adaptation of educational programs to enhance the efficiency of health-preserving activities in higher education *institutions.*

Keywords: *health-preserving technologies, competence development, future teachers, educational environment, pedagogical technologies, professional training, mass sports activities, physical fitness and wellness programs*

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. У сучасних умовах професійна підготовка майбутніх педагогів у закладах вищої освіти потребує вирішення численних проблем, пов'язаних із забезпеченням системної здоров'язбережувальної діяльності здобувачів вищої освіти. Незважаючи на численні наукові розробки в галузі фізичного виховання різних груп населення, спортивно-масової роботи та здоров'язбережувальних технологій, практична інтеграція цих складових у освітній простір закладів вищої освіти (ЗВО) залишається фрагментарною та недостатньо системною. Відсутність єдиних концептуальних підходів і науково-обґрунтованих моделей поєднання фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової діяльності призводить до зниження ефективності формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх педагогів та обмежує їхню професійну готовність до реалізації здоров'язбережувальних технологій у майбутній професійній діяльності.

Системний підхід, як методологічна основа організації здоров'язбережувальної діяльності, дозволяє комплексно розглядати взаємозв'язки між освітнім процесом, позанавчальною діяльністю та розвитком фізичної культури здобувачів вищої освіти. Проте на практиці він застосовується не у всіх ЗВО, а інтеграція фізкультурно-оздоровчих і спортивно-масових заходів у професійну підготовку майбутніх педагогів залишається неузгодженою, що створює науково-практичну проблему: як ефективно впровадити системний підхід для формування цілісної здоров'язбережувальної компетентності представників досліджуваної категорії.

Дослідження обґрунтовує концептуальні та структурні засади інтеграції фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи у систему професійної підготовки майбутніх педагогів. Воно спрямоване на розвиток теоретичних моделей системного підходу в освітньому просторі, що забезпечує цілісне формування здоров'язбережувальної компетентності представників досліджуваної категорії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В процесі дослідно-аналітичної роботи нашу увагу привернули наукові праці учених: Д. Малазонія [1], В. Бондаренко [2], С. Бєляєва [3], у яких розкриваються актуальні питання використання системного підходу в процесі професійної підготовки майбутніх педагогів. Аналіз науково-методичної літератури дозволяє констатувати, що хоча системний підхід у професійній підготовці педагогів поступово впроваджується, його практична реалізація залишається фрагментарною, а ефективні моделі інтеграції здоров'язбережувальної діяльності у навчальний простір здобувачів вищої освіти потребують подальшого наукового обґрунтування.

Цікавими за своїм змістом та сутнісними характеристиками є наукові праці дослідників: Т. Браніцької, Б. Максимчука, І. Демченко, Л. Височан, О. Маляр (та ін.) [4], Н. Касіч, В. Кривенда, Р. Мішаровського, С. Журавльова, М. Галай (та ін.) [5], Г. Грибана, А. Гарлінської, П. Ткаченка, Н. Цимбалюк, П. Пилипчука (та ін.) [6], у яких висвітлені особливості організації фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи (СМР) у закладах вищої освіти. Автори акцентують увагу на методичних, організаційних та педагогічних аспектах реалізації таких заходів, підкреслюючи їхню роль у формуванні здоров'язбережувальної компетентності здобувачів вищої освіти і забезпеченні ефективності професійної підготовки майбутніх педагогів.

У сучасній науково-методичній літературі: Г. Ігнатенко, Т. Самусь, О. Ігнатенко, В. Опанасенко, Б. Вовк [7], Н. Дидик, В. Бондар [8], С. Ткачова, Н. Ткачов, Т. Щебликіна [9], активно досліджується концепція «освітнього простору майбутнього педагога», яка розглядається як комплексне освітнє середовище, що забезпечує формування професійної, особистісної та здоров'язбережувальної компетентності здобувачів вищої освіти. Дослідники звертають

увагу на інтеграцію навчального процесу та позанавчальної діяльності, зокрема фізкультурно-оздоровчих та спортивно-масових заходів, у професійну підготовку майбутніх педагогів.

Необхідно виділити, що попри значну кількість наукових робіт у обраному напрямі наукової розвідки, на сьогодні спостерігається фрагментарність практичної реалізації інтегрованого підходу та недостатня узгодженість моделей формування здоров'язбережувальної компетентності, що обумовлює необхідність подальшого дослідження концепції «простору майбутнього педагога» як цілісного освітнього середовища.

Таким чином, аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про наявність значного теоретичного і методичного потенціалу щодо застосування системного підходу у професійній підготовці майбутніх педагогів та інтеграції фізкультурно-оздоровчої і спортивно-масової діяльності в освітній простір. Водночас існуючі моделі та практичні реалізації залишаються фрагментарними, що підкреслює наукову й прикладну актуальність подальшого дослідження цілісного освітнього середовища, яке забезпечувало б ефективне формування здоров'язбережувальної компетентності здобувачів вищої освіти та сприяло підвищенню якості їх професійної підготовки.

Мета роботи – визначити організаційно-педагогічні умови реалізації інтегрованої моделі здоров'язбережувальної діяльності майбутніх педагогів в освітньому просторі закладу вищої освіти (із акцентованим використанням засобів фізкультурно-оздоровчої та спортивної масової роботи).

Методи дослідження: аналіз та синтез, абстрагування та концептуалізація, узагальнення і систематизація, ідеалізація та педагогічне моделювання, класифікація та порівняння, індукція і дедукція. Крім цього використано особистий досвід організації заходів фізкультурно-оздоровчої та спортивної масової роботи у закладах вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах трансформації системи вищої освіти проблема забезпечення здоров'язбережувальної діяльності набуває особливої актуальності, оскільки підготовка майбутнього педагога передбачає не лише формування професійних компетентностей, а й розвиток здатності до підтримання власного фізичного, психічного та соціального благополуччя. З огляду на це, у науковому дискурсі посилюється інтерес до теоретичного осмислення та науково-методичного обґрунтування підходів до організації здоров'язбережувальної діяльності у закладах вищої освіти як важливої складової освітнього процесу.

Беручи до уваги результати моніторингу науково-методичних джерел: Г. Бучківська, М. Балух [10], Т. Мостіпака [11], доцільно констатувати, що у сучасній педагогічній теорії здоров'язбережувальна діяльність розглядається як комплексна система педагогічних, організаційних і соціально-психологічних заходів, спрямованих на створення умов для збереження та зміцнення здоров'я здобувачів вищої освіти. У цьому аспекті вона виступає інтегративним елементом освітнього середовища ЗВО, що поєднує навчальну, виховну та позааудиторну діяльність, сприяючи формуванню здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців.

Крім цього, у дослідженні даної проблематики особливу увагу приділяють системному підходу, відповідно до якого здоров'язбережувальна діяльність у ЗВО сприймається як цілісна педагогічна система, що об'єднує взаємопов'язані структурні елементи: цільовий, змістовий, організаційно-методичний, діяльнісний та результативний (О. Хацаюк [12], О. Губарь, Ю. Васюк [13]). Такий підхід дозволяє розглядати організацію здоров'язбережувальної діяльності не як сукупність окремих заходів, а як упорядковану систему, спрямовану на формування культури здоров'я, розвиток фізичної активності та формування стійкої мотивації до здорового способу життя.

Суттєве значення у науково-методичному забезпеченні досліджуваної проблеми має компетентнісний підхід, який передбачає орієнтацію освітнього процесу на формування у здобувачів вищої освіти здатності свідомо застосовувати знання, уміння та навички, спрямовані на збереження і зміцнення здоров'я (М. Цуркан, А. Лясковська, І. Харовська [14], Р. Вакало [15]). У межах цього підходу здоров'язбережувальна діяльність розглядається як важливий інструмент формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх педагогів, що включає когнітивний, ціннісно-мотиваційний та поведінковий компоненти.

Поряд із зазначеним, у сучасних дослідженнях вагоме місце посідає інтегративний підхід, відповідно до якого організація здоров'язбережувальної діяльності передбачає поєднання різних видів освітньої активності, зокрема навчальної, фізкультурно-оздоровчої та СМР. Така інтеграція сприяє розширенню можливостей освітнього простору закладу вищої освіти, забезпечуючи поєднання теоретичної підготовки здобувачів із практичною діяльністю, спрямованою на підтримання фізичного та психічного здоров'я (Г. Цигура [16], В. Піщак, Л. Романів, О. Гауряк [17]).

Окрему увагу в наукових дослідженнях (O. Khatsaiuk, M. Medvid, B. Maksymchuk, O. Kurok, P. Dziuba [20], M. Medvid, O. Khatsaiuk, K. Sydorchenko, S. Vorok, A. Kernas, M. Borovyk [21]), приділено організаційно-педагогічним аспектам реалізації здоров'язбережувальної діяльності. Необхідно відмітити, що сукупність зазначених заходів сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти позитивного ставлення до фізичної активності та усвідомлення значення здоров'я як важливого ресурсу професійної діяльності. Проведений аналіз спеціальної (довідкової) науково-методичної літератури свідчить, що попри значну увагу до проблеми здоров'язбережувальної діяльності у ЗВО, питання її системної організації та інтеграції в освітній простір майбутніх педагогів потребує додаткового теоретичного та практичного осмислення. Особливо актуальною залишається розробка ефективних моделей, які забезпечують гармонійне поєднання освітнього процесу, фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової діяльності, сприяючи формуванню стійкої мотивації до здорового способу життя, розвитку практичних умінь і компетентностей, необхідних для підтримання фізичного, психічного та соціального здоров'я представників досліджуваної категорії.

У межах теоретичного аналізу суттєвого значення набуває уточнення понятійно-категорійного апарату, що забезпечує наукову коректність дослідження та формує методологічні засади подальшого аналізу. Поняття «здоров'язбережувальна діяльність», «системний підхід», «фізкультурно-оздоровча робота» та «спортивно-масова робота» розглядаються як взаємопов'язані складові освітнього простору, що визначають організаційно-педагогічну та соціально-психологічну основу формування здоров'язбережувальної компетентності здобувачів вищої освіти.

Здоров'язбережувальна діяльність інтегрує навчальні та позанавчальні форми активності, забезпечуючи поєднання теоретичної підготовки з практичними навичками збереження та зміцнення здоров'я, а також формування ціннісного ставлення до здоров'я і фізичної активності. У свою чергу, спортивно-масова діяльність реалізується через організацію спортивних секцій, проведення змагань, турнірів і масових заходів, формуючи командні навички, лідерські якості та соціально-педагогічну компетентність, а також забезпечуючи засвоєння студентами і студентками ЗВО (майбутніх педагогів) практичного досвіду організації активного дозвілля та спортивної діяльності.

Методологічною основою організації здоров'язбережувальної діяльності є системний підхід, що розглядає її як цілісну педагогічну систему, у межах якої взаємопов'язані структурні компоненти забезпечують узгоджене функціонування освітнього процесу. Необхідно виділити, що:

1) цільовий компонент – визначає ціннісне ставлення здобувачів вищої освіти до власного здоров'я та орієнтацію на здоровий спосіб життя;

2) змістовий забезпечує теоретичну базу та практичні уміння для реалізації здоров'язбережувальних практик;

3) організаційно-процесуальний регламентує форми, методи та засоби діяльності;

4) мотиваційно-ціннісний стимулює активну участь студентів і студенток (ЗВО педагогічного профілю);

5) результативно-оцінювальний – забезпечує контроль, моніторинг і корекцію ефективності освітніх заходів.

Важливим є той факт, що ефективна реалізація інтегрованої моделі здоров'язбережувальної діяльності передбачає комплексну організацію навчальної, виховної та позанавчальної діяльності здобувачів вищої освіти у межах єдиного освітнього простору. Це включає змістову інтеграцію здоров'язбережувальних технологій у дисципліни педагогічного та психолого-педагогічного циклу, організаційну інтеграцію навчальних і позанавчальних заходів, мотиваційно-стимулювальні механізми заохочення до фізичної активності, практико-орієнтовані форми залучення студентів і студенток до організації та проведення спортивних і оздоровчих заходів, а також формування освітньо-середовищних умов для підтримки культури здоров'я.

У результаті інтегрованого підходу фізкультурно-оздоровча та спортивно-масова діяльність стають невід'ємними складовими професійної підготовки майбутніх педагогів, забезпечуючи розвиток здоров'язбережувальної компетентності, стійкої мотивації до здорового способу життя та здатності впроваджувати здоров'язбережувальні практики (технології) у майбутню професійну діяльність. Такий підхід сприяє підвищенню ефективності освітнього процесу та створює передумови для формування високопрофесійного, соціально відповідального та фізично активного педагогічного середовища.

Аналізуючи вище викладене, беручи до уваги наукові концепції дослідників: О. Дубасенюка, Н. Сидорчук, О. Вознюк [18], М. Лехолетової [19] (та ін. [7; 12; 15; 20]), визначено організаційно-педагогічні умови реалізації інтегрованої моделі здоров'язбережувальної діяльності майбутніх педагогів в освітньому просторі закладу вищої освіти із акцентованим використанням засобів фізкультурно-оздоровчої та спортивної масової роботи (табл.1), а також основні її структурні компоненти (табл. 2).

Таким чином, здоров'язбережувальна діяльність у сучасних закладах вищої освіти виступає комплексним педагогічним процесом, який поєднує навчальну, виховну та позанавчальну діяльність здобувачів вищої освіти. Інтеграція фізкультурно-оздоровчої та СМР забезпечує формування цілісної компетентності, що охоплює когнітивний, мотиваційно-ціннісний та практичний аспекти. Узгоджене функціонування цільових, змістових, організаційно-процесуальних і результативно-оцінювальних компонентів сприяє розвитку стійкої мотивації до здорового способу життя та підвищенню фізичної, психічної й соціальної готовності майбутніх педагогів.

Таблиця 1

Організаційно-педагогічні умови реалізації інтегрованої моделі здоров'язбережувальної діяльності майбутніх педагогів у ЗВО

Організаційно-педагогічна умова	Зміст умови	Засоби фізкультурно-оздоровчої та СМР	Очікуваний результат
1.1. Інтеграція здоров'язбережувальної проблематики у зміст професійної підготовки.	Включення теоретичних знань про здоро-в'язбережувальні технології, фізи-чну активність та культуру здоров'я до змісту педа-гогічних і пси-холого-педаго-гічних дисциплін.	Тематичні модулі з фізичної куль-тури, освітні тре-нінги, практичні заняття з орга-нізації фізкуль-турно-оздоровчих заходів.	Формування системних знань про здоров'я-збережувальну дія-льність та її роль у професійній діяльності майбутнього педагога.
1.2. Створення здоров'язбережуваль-ного освітнього середовища.	Формування організаційних, соціально-пси-хологічних і мате-ріально-технічних умов для активної рухової діяльності студентів (студен-ток).	Функціонування спортивних сек-цій, спортивна інфраструктура, студентські спортивні клуби, оздоровчі програми.	Підвищення рівня фізи-чної активності та фор-мування позитивного ставлення до здорового способу життя.
1.3.	Узгодження нав-	Спортивні змага-ння,	Набуття практичного досвіду

Поєднання навчальних і позанавчальних форм фізкультурно-оздоровчої діяльності.	чальних занять з фізичного вихо-вання із поза-аудиторною спор-тивною та рекре-аційною діяль-ністю.	дні здоров'я, туристичні похо-ди, фізкультурно-оздоровчі заходи.	участі у різних формах фізкультурно-оздоровчої діяльності.
1.4. Формування мотиваційно-ціннісного ставлення до здоров'язбережувальної діяльності.	Розвиток внут-рішньої мотивації студентів (студе-нток) до система-тичної рухової активності та усві-домлення цінності здоров'я.	Студентські спор-тивні проєкти, мотиваційні заходи, інтерак-тивні освітні прог-рами, популя-ризація здорового способу життя.	Сформованість стійкої мотивації до занять фізичною культурою та здорового способу життя.
1.5. Практико-орієнтована підготовка майбутніх педагогів.	Залучення студентів (студе-нток) до плану-вання та прове-дення фізкуль-турно-оздоровчих і спортивних захо-дів.	Організація студе-нтських турнірів, проведення рух-ливих ігор, воло-нтерська участь у спортивних подіях.	Формування професійних умінь організації здоро-в'язбережувальної діяльності.
1.6. Моніторинг ефективності здоров'язбережувальної діяльності.	Систематична педагогічна діагностика рівня сформованості здоров'язбережувальн ої компете-нтності студентів (студенток).	Тестування рівня фізичної підго-товленості, анке-тування мотивації до фізичної актив-ності, аналіз уча-сті у спортивних заходах.	Коригування освітнього процесу та підвищення ефективності здоро-в'язбережувальної діяльності.

Таблиця 2

Структурні компоненти інтегрованої моделі здоров'язбережувальної діяльності майбутніх педагогів у ЗВО

Компонент моделі	Зміст (функції)	Інструменти реалізації (фізкультурно-оздоровчі та спортивно-масові засоби)	Очікуваний результат
1	2	3	4
2.1. Цільовий компонент.	Визначення стратегічної спрямованості здоро-в'язбережувальної діяльності; формування ціннісного ставлення до здоров'я та здорового способу життя.	Професійно оріє-нтовані лекції, мотиваційні тренінги, освітні проєкти.	Усвідомлення значу-щості здоров'я та готовність до впровад-ження здоров'я-збережувальних практик.
2.2. Змістовий компонент.	Сукупність знань, уявлень і практичних умінь, пов'язаних із фізичною культурою та здоровим способом життя.	Навчальні дисци-пліни, модулі з фізичної куль-тури, практичні заняття з орга-нізації фізкуль-турно-оздоровчих заходів.	Формування системи знань та практичних умінь здоров'язбережу-вальної компетентності.
2.3. Організаційно-процесуальний компонент.	Визначає форми, методи та засоби реалізації фізкультурно-оздоров-чої та спортивно-масової діяльності.	Навчальні заняття, спор-тивні секції, масові спортивні події, рекреаційні заходи.	Забезпечення регулярної рухової активності та формування практичних навичок організації фізкультурно-оздоровчої діяльності.
2.4. Мотиваційно-ціннісний компонент.	Формує внутрішні мотиви та ціннісні установки щодо збереження і зміцнення здоров'я.	Інтерактивні методи навчання, студентські спор-тивні проєкти, соціальна під-тримка фізкуль-турних ініціатив.	Стійка мотивація до систематичної фізичної активності та здорового способу життя.
2.5. Результативно-оцінювальний компонент.	Моніторинг ефективності здоров'язбережувальної діяльності; оцінка	Педагогічна діаг-ностика, тесту-вання фізичної	Корекція освітнього процесу, підвищення ефективності форму-вання

	сформованості компетентностей.	підготовленості, анкетування мотивації, аналіз участі у спор-тивно-масових заходах	здоров'язбере-жувальної компетен-тності.
2.6. Практико-орієнтований компонент.	Набуття досвіду органі-зації та проведення фіз-культурно-оздоровчих і спортивних заходів.	Студентські тур-ніри, волонте-рська участь у спортивних поді-ях, організація рухливих ігор.	Формування профе-сійних умінь плану-вання, організації та управління здоров'я-збережувальною діяльністю.

Таким чином, поставлені завдання виконанні, а головну мету – досягнуто.

Висновки і перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. В процесі дослідно-аналітичної роботи визначено організаційно-педагогічні умови реалізації інтегрованої моделі здоров'язбережувальної діяльності майбутніх педагогів в освітньому просторі закладу вищої освіти (із акцентованим використанням засобів фізкультурно-оздоровчої та спортивної масової роботи).

Встановлено, що системна організація здоров'язбережувальної діяльності у закладах вищої освіти є важливою умовою формування професійної, фізичної та психосоціальної компетентності майбутніх педагогів. Попри наявність окремих розробок в галузі фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової діяльності, їхня інтеграція в освітній процес залишається фрагментарною, що обумовлює необхідність впровадження єдиної концептуальної моделі.

Інтегрована модель здоров'язбережувальної діяльності, що ґрунтується на системному підході, дозволяє комплексно координувати цільові, змістові, організаційно-процесуальні, мотиваційно-ціннісні та результативно-оцінювальні компоненти освітнього процесу. Її реалізація забезпечує узгоджене поєднання навчальної, виховної та позанавчальної діяльності здобувачів вищої освіти, створюючи цілісне освітнє середовище, яке сприяє розвитку стійкої мотивації до здорового способу життя.

Практико-орієнтовані форми залучення студентів і студенток ЗВО до організації фізкультурно-оздоровчих і спортивно-масових заходів формують професійні навички планування, організації та управління здоров'язбережувальною діяльністю, забезпечують розвиток лідерських якостей, комунікативних компетенцій та соціальної відповідальності майбутніх педагогів. Впровадження системного моніторингу ефективності здоров'язбережувальної діяльності дає змогу комплексно оцінювати її результати, визначати рівень фізичного розвитку та фізичної підготовленості студентів (студенток), оцінювати мотивацію до активного способу життя, а також своєчасно вносити корективи в освітні програми для підвищення їхньої ефективності та результативності.

В процесі дослідно-аналітичної роботи встановлено, що інтеграція фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи у професійну підготовку майбутніх педагогів є невід'ємним елементом формування цілісної компетентності, яка охоплює когнітивний, мотиваційно-ціннісний та практичний аспекти. Це створює передумови для підвищення якості освітнього процесу та формування високопрофесійного, фізично активного та соціально відповідального педагогічного середовища.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці та апробації комплексних моделей інтеграції здоров'язбережувальної діяльності в освітній процес здобувачів вищої освіти, зокрема із врахуванням цифрових технологій та інноваційних форм фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи. Доцільним є також вивчення ефективності різних підходів до формування стійкої мотивації студентів і студенток ЗВО до здорового способу життя та оцінка їхнього впливу на професійну готовність майбутніх педагогів. Крім того, важливим є дослідження механізмів системного моніторингу та корекції освітніх програм для підвищення результативності здоров'язбережувальної діяльності у ЗВО.

Література

1. Малазонія Д. О. Підготовка педагогів професійного навчання у сучасних умовах. *Інноваційна педагогіка*. 2024; 1(75): 159-167. DOI: https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/75.30

2. Бондаренко В. І. Теоретичні засади формування професійного іміджу майбутніх учителів технологій. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Серія: педагогіка і психологія)*. 2015; 1(43): 174-179.

3. Бєляєв С. Б. Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів до розроблення та використання педагогічних технологій : дис. ... докт. пед. наук. Харків, 2020. 577 с.

4. Браніцька Т. Р., Максимчук Б. А., Демченко І. І., Височан Л. М., Маляр О. І., Жаровська О. П., Семко М. І., Максимчук І. А. Професійні чинники підготовки вчителя початкової школи до організації спортивно-масової роботи. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15.* 2020; 2(122): 20-26. DOI: https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.2(122).04

5. Касіч Н. П., Кривенда В. С., Мішаровський Р. М., Журавльов С. О., Галай М., Хоружева Л. Є. Методика військово-патріотичного виховання здобувачів вищої освіти у процесі фізкультурно-оздоровчої діяльності. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15.* 2022; 11(157): 78-81. DOI: https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.11(157).18

6. Грибан Г., Гарлінська А., Ткаченко П., Цимбалюк Н., Скорий О., Пилипчук П., Гринчук О. Інноваційні технології навчання здобувачів закладів вищої освіти управлінню сферою фізичної культури і спорту. *Науковий часопис*

Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15. 2025; 3(189): 80-84. DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.03(189).12

7. Ігнатенко Г., Самусь Т., Ігнатенко О., Опанасенко В. Вовк Б. Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх вчителів в освітньому середовищі вищого навчального закладу. *ScienceRise: Педагогічна освіта*. 2022; 2(47): 27-34. DOI: https://doi.org/10.15587/2519-4984.2022.254495

8. Дидик Н. М., Бондар В. В. Теоретичні засади формування здоров'язбережувальної компетентності студентів з особливими освітніми потребами. *ScienceRise: Педагогічна освіта*. 2025; 4(65): 16-21. DOI: https://doi.org/10.15587/2519-4984.2025.348059

9. Ткачов С. І., Ткачова Н. О., Щебликіна Т. В. Розвиток цифрової компетентності майбутніх учителів у сучасному освітньому просторі. *Educational Challenges*. 2023; 28(1): 120-130. DOI: https://doi.org/10.34142/2709-7986.2023.28.1.12

10. Бучківська Г., Балух М. Роль безпечного освітнього середовища у формуванні здоров'язбережувальної компетентності здобувачів освіти. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*. 2024; 2(1): 7-14. DOI: https://doi.org/10.31891/pcs.2024.2.1

11. Мостіпака Т. П. Роль здоров'язберігаючої компетентності педагога в умовах сучасного освітнього простору. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*. 2017; 3: 32-38.

12. Хацаюк О. В. Сутність та структура готовності майбутніх офіцерів Національної гвардії України до виконання завдань за призначенням засобами спеціальної фізичної підготовки. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2019; 2(65): 144-154. DOI: https://doi.org/10.32840/1992-5786.2019.65-2.26

13. Губарь О., Васюк Ю. Здоров'язбережувальні технології в контексті інклюзивного освітнього середовища ЗВО. *Українська професійна освіта*. 2025; 18: 45-54. DOI: https://doi.org/10.33989/2519-8254.2025.18.347627

14. Цуркан М., Лясковська А., Харовська І. Здоров'язбережувальна компетентність педагога як основа компетентнісного підходу в сучасному освітньому процесі. *Педагогічна академія*. 2025; 24: 1-14. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.14834426

15. Вакало Р. Ю. Компетентнісний підхід у підготовці фахівців. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology. Theory Experience Problems*. 2025; 76: 84-93. DOI: https://doi.org/10.31652/2412-1142-2025-76-84-93

16. Цигура Г. Спорт для сталого розвитку: потенціал природоорієнтованих рішень. *Спортивна медицина, фізична терапія та ерготерапія*. 2025; 2: 305-311. DOI: https://doi.org/10.32782/spmed.2025.2.43

17. Пішак О., Романів Л., Гауряк О. Взаємозв'язок здоров'язберігаючих та педагогічних технологій в процесі підготовки фахівців у вищих навчальних закладах. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*. 2025; 1(1): 229-234. DOI: https://doi.org/10.31891/pcs.2025.1(1).30

18. Дубасенюк О. А., Сидорчук Н. Г., Вознюк О. В. Акмеологічні засади формування здоров'язбережувальної компетентності здобувачів закладів вищої освіти. *Вісник науки та освіти*. 2025; 4(34): 1215-1228. DOI: https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-4(34)-1215-1228

19. Лехолетова М. М. Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх соціальних педагогів у процесі професійної підготовки : дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2018. 270 с.

20. Khatsaiuk, O., Medvid, M., Maksymchuk, B., Kurok, O., Dziuba, P., & others. (2021). Preparing Future Officers for Performing Assigned Tasks through Special Physical Training. RREM, 13(2), 457-475. https://doi.org/10.18662/rrem/13.2/431%20%

21. Medvid M., Khatsaiuk O., Sydorchenko K., Vorok S., Kernas A., Borovyk M. Sports Pedagogy: Readiness of Cadets to Apply Physical Action in Different Conditions of Service Activity. *RREM*. 2024. Vol. 16 (2). P. 336-355. https://doi.org/10.18662/rrem/16.2/860

References

1. Malazoniia, D. O. (2024). Pidhotovka pedahohiv profesiinoho navchannia u suchasnykh umovakh [Training of vocational education teachers in modern conditions]. *Innovatsiina pedahohika.* 2024; (1(75): 159–167. DOI: https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/75.30 [in Ukrainian].

2. Bondarenko, V. I. (2015). Teoretychni zasady formuvannia profesiinoho imidzhu maibutnikh uchyteliv tekhnolohii [Theoretical foundations of forming the professional image of future technology teachers]. *Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho (Seriia: pedahohika i psykholohiia).* 2015; 1(43): 174–179. [in Ukrainian].

3. Bieliaiev, S. B. (2020). *Teoretychni i metodychni zasady profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv do rozroblennia ta vykorystannia pedahohichnykh tekhnolohii* [Theoretical and methodological foundations of professional training of future teachers for the development and use of pedagogical technologies]: dys. … dokt. ped. nauk. Kharkiv; 577 p. [in Ukrainian].

4. Branitska, T. R., Maksymchuk, B. A., Demchenko, I. I., Vysochan, L. M., Maliar, O. I., Zharovska, O. P., Semko, M. I., Maksymchuk, I. A. (2020). Profesiini chynnyky pidhotovky vchytelia pochatkovoi shkoly do orhanizatsii sportyvno-masovoi roboty [Professional factors of training primary school teachers for the organization of mass sports activities]. Naukovyi chasopys Ukrainskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova. Seriia 15, (2(122), 20-26. DOI: https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.2(122).04 [in Ukrainian].

5. Kasich, N. P., Kryvenda, V. S., Misharovskyi, R. M., Zhuravlov, S. O., Halai, M. I., Khoruzheva, L.Ye. (2022). Metodyka viiskovo-patriotychnoho vykhovannia zdobuvachiv vyshchoi osvity u protsesi fizkulturno-ozdorovchoi diialnosti [Methods of military-patriotic education of higher education students in the process of physical culture and health-improving activities]. Naukovyi chasopys Ukrainskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova. Seriia 15, (11(157), 78-81. DOI: https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.11(157).18 [in Ukrainian].

6. Hryban, H., Harlinska, A., Tkachenko, P., Tsymbaliuk, N., Skoryi, O., Pylypchuk, P., Hrynchuk, O. (2025). Innovatsiini tekhnolohii navchannia zdobuvachiv zakladiv vyshchoi osvity upravlinniu sferoiu fizychnoi kultury i sportu [Innovative technologies for teaching higher education students to manage the field of physical culture and sports]. Naukovyi chasopys Ukrainskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova. Seriia 15, (3(189), 80-84. DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.03(189).12 [in Ukrainian].

7. Ihnatenko, H., Samus, T., Ihnatenko, O., Opanasenko, V. Vovk, B. (2022). Formuvannia zdoroviazberezhuvalnoi kompetentnosti maibutnikh vchyteliv v osvitnomu seredovyshchi vyshchoho navchalnoho zakladu [Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх вчителів в освітньому середовищі вищого навчального закладу]. ScienceRise: Pedahohichna osvita, (2(47), 27-34. DOI: https://doi.org/10.15587/2519-4984.2022.254495 [in Ukrainian].

8. Dydyk, N. M., Bondar, V. V. (2022). Teoretychni zasady formuvannia zdoroviazberezhuvalnoi kompetentnosti studentiv z osoblyvymy osvitnimy potrebamy [Theoretical foundations of the formation of health-preserving competence of students with special educational needs]. ScienceRise: Pedahohichna osvita, (4(65), 16-21. DOI: https://doi.org/10.15587/2519-4984.2025.348059 [in Ukrainian].

9. Tkachov, S. I., Tkachova, N. O., Shcheblykina, T. V. (2023). Rozvytok tsyfrovoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv u suchasnomu osvitnomu prostori [Developing digital competence of future teachers in the modern educational space]. Educational Challenges, (28(1), 120-130. DOI: https://doi.org/10.34142/2709-7986.2023.28.1.12 [in Ukrainian].

10. Buchkivska, H., Balukh, M. (2024). Rol bezpechnoho osvitnoho seredovyshcha u formuvanni zdoroviazberezhuvalnoi kompetentnosti zdobuvachiv osvity [The role of a safe educational environment in the formation of health-preserving competence of education seekers]. Physical Culture and Sport: Scientific Perspective, (2(1), 7-14. DOI: https://doi.org/10.31891/pcs.2024.2.1 [in Ukrainian].

11. Mostipaka, T. P. (2017). Rol zdoroviazberihaiuchoi kompetentnosti pedahoha v umovakh suchasnoho osvitnoho prostoru [The role of a teacher's health-preserving competence in the modern educational environment]. Naukovi zapysky Berdianskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Seriia: Pedahohichni nauky, 3, 32-38. [in Ukrainian].

12. Khatsaiuk, O. V. (2019). Sutnist ta struktura hotovnosti maibutnikh ofitseriv Natsionalnoi hvardii Ukrainy do vykonannia zavdan za pryznachenniam zasobamy spetsialnoi fizychnoi pidhotovky [The essence and structure of the readiness of future officers of the National Guard of Ukraine to perform assigned tasks by means of special physical training]. Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh, (2(65), 144-154. DOI: https://doi.org/10.32840/1992-5786.2019.65-2.26 [in Ukrainian].

13. Hubar, O., Vasiuk, Yu. (2025). Zdoroviazberezhuvalni tekhnolohii v konteksti inkliuzyvnoho osvitnoho seredovyshcha ZVO [Health-saving technologies in the context of an inclusive educational environment of higher education institutions]. Ukrainska profesiina osvita, 18, 45-54. DOI: https://doi.org/10.33989/2519-8254.2025.18.347627 [in Ukrainian].

14. Tsurkan, M., Liaskovska, A., Kharovska, I. (2025). Zdoroviazberezhuvalna kompetentnist pedahoha yak osnova kompetentnisnoho pidkhodu v suchasnomu osvitnomu protsesi [Health-preserving competence of a teacher as the basis of a competency-based approach in the modern educational process]. Pedahohichna akademiia, 24, 1-14. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.14834426 [in Ukrainian].

15. Vakalo, R. Yu. (2025). Kompetentnisnyi pidkhid u pidhotovtsi fakhivtsiv [Competency-based approach to training specialists]. Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology. Theory Experience Problems, 76, 84-93. DOI: https://doi.org/10.31652/2412-1142-2025-76-84-93 [in Ukrainian].

16. Tsyhura, H. (2025). Sport dlia staloho rozvytku: potentsial pryrodooriientovanykh rishen [Sport for sustainable development: the potential of nature-based solutions]. Sportyvna medytsyna, fizychna terapiia ta erhoterapiia, 2, 305-311. DOI: https://doi.org/10.32782/spmed.2025.2.43 [in Ukrainian].

17. Pishak, O., Romaniv, L., Hauriak, O. (2025). Vzaiemozviazok zdoroviazberihaiuchykh ta pedahohichnykh tekhnolohii v protsesi pidhotovky fakhivtsiv u vyshchykh navchalnykh zakladakh [The relationship between health-preserving and pedagogical technologies in the process of training specialists in higher educational institutions]. Physical Culture and Sport: Scientific Perspective, (1(1), 229-234. DOI: https://doi.org/10.31891/pcs.2025.1(1).30 [in Ukrainian].

18. Dubaseniuk, O. A., Sydorchuk, N. H., Vozniuk, O. V. (2025). Akmeolohichni zasady formuvannia zdoroviazberezhuvalnoi kompetentnosti zdobuvachiv zakladiv vyshchoi osvity [Acmeological principles of the formation of health-preserving competence of applicants to higher education institutions]. Ukrainska profesiina osvita, (4(34), 1215-1228. DOI: https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-4(34)-1215-1228 [in Ukrainian].

19. Lekholetova, M. M. (2018). *Formuvannia zdoroviazberezhuvalnoi kompetentnosti maibutnikh sotsialnykh pedahohiv u protsesi profesiinoi pidhotovky* [Formation of health-preserving competence of future social educators in the process of professional training]: dys. … kand. ped. nauk. Kyiv; 270 p. [in Ukrainian].

20. Khatsaiuk, O., Medvid, M., Maksymchuk, B., Kurok, O., Dziuba, P., & others. (2021). Preparing Future Officers for Performing Assigned Tasks through Special Physical Training. RREM, 13(2), 457-475. DOI: https://doi.org/10.18662/rrem/13.2/431%20%

21. Medvid M., Khatsaiuk O., Sydorchenko K., Vorok S., Kernas A., & Borovyk M. Sports Pedagogy: Readiness of Cadets to Apply Physical Action in Different Conditions of Service Activity. RREM. 2024. Vol. 16 (2). P. 336-355. DOI: https://doi.org/10.18662/rrem/16.2/860